ANTIPSYCHOTICA IN WOONZORGCENTRA: EFFECT VAN EEN INFORMATIEMOMENT VOOR HUISARTSEN EN VERPLEEGKUNDIGEN OP HET GEBRUIK EN VOORSCHRIJVEN VAN DEZE MEDICATIE.

Haio: DENDONCKER Fien , KUL
Promotor: CHRISTIAENS Thierry , U.G.
Praktijkopleider: DEWEER Martine

Context: Volgens de PHEBE-studie gebruikt gemiddeld 33% van de bewoners van een woonzorgcentrum (WZC) een antipsychoticum. Toch zijn in studies de gewenste effecten bij ouderen minimaal en zijn er een heleboel ongewenste effecten mogelijk.

Onderzoeksvraag: Hoe groot is het gebruik van antipsychotica (en andere psychofarmaca) in het WZC Wielant in Ingooigem in vergelijking met de nationale gemiddelden? Wat is het effect van een informatiemoment voor huisartsen en verpleegkundigen op het gebruik van antipsychotica in dit WZC?

Methode: 1. Ori?nterend literatuuronderzoek: Er werden (inter)nationale richtlijnen en (Cochrane) reviews gezocht via het watervalprincipe. In MEDLINE werden de MESH-termen 'elderly', 'antipsychotic agents', 'nursing home', 'aged', 'efficacy' en 'sedation' in verschillende combinaties gebruikt. 2. Prospectief observationeel onderzoek: In het WZC Wielant in Ingooigem werd geregistreerd welke bewoners antipsychotica gebruikten. Enkel de bewoners die chronisch (> 3 maanden) antipsychotica werden voorgeschreven en geen traceerbare psychiatrische voorgeschiedenis hadden, werden opgenomen voor het vervolg van de studie. Daarna volgde een informatieavond voor huisartsen en verpleegkundigen waar de eerste resultaten werden voorgesteld en er meer uitleg over de voor- en nadelen en alternatieven van antipsychotica werd gegeven. Drie maanden na de eerste registratie werden de medicatiefiches opnieuw geëvalueerd.

Resultaten: 1. Ori?nterende literatuuronderzoek: Uit de PHEBE-studie blijkt dat 79% van de bewoners van WZC's in België psychofarmaca gebruiken en 33% antipsychotica (vooral haloperidol en risperidone). Nochtans zijn niet-farmacologische interventies de eerste keus behandeling bij gedragsproblemen bij ouderen. Slechts bij onvoldoende effect hiervan of bij gevaar voor zichzelf of de omgeving kan gestart worden met risperidone of haloperidol aan een zo laag mogelijke dosis. Na enkele weken moet het effect geëvalueerd worden en moet een stoppoging ondernomen worden. Antipsychotica zijn vooral effici?nt op psychotische symptomen en agressief gedrag. Chronisch antipsychoticagebruik is geassocieerd met een hele reeks van ongewenste effecten: cerebrovasculaire events, extrapiramidale symptomen, een hoger valrisico met femurfracturen, cognitieve achteruitgang, metabole effecten, sedatie en verhoogde mortaliteit. Indien antipsychotica gegeven worden voor gedragsproblemen bij dementerenden, dan kunnen deze zonder veel problemen gestopt worden. 2: Prospectief observationeel onderzoek: Van 70 van de 81 gecontacteerde bewoners van in totaal 32 artsen mocht het medisch dossier bekeken worden. De gemiddelde leeftijd van de bewoners was 86 jaar, waarvan 76% vrouwen en 71% mensen met dementie. 74% van deze 70 bewoners gebruikten psychofarmaca, 31% antipsychotica. De meest gebruikte antipsychotica waren risperidone en quetiapine. Na het toepassen van de selectiecriteria werden nog 11 bewoners weerhouden die chronisch antipsychotica gebruikten. De gemiddelde leeftijd was 85 jaar. Risperidone werd 4 keer voorgeschreven, quetiapine 3 keer. De indicaties voor dit chronisch gebruik waren bij 4 van de 11 onrust en agitatie en bij 3 van de 11 niet terug te vinden in het dossier. Op de informatieavond waren 23 huisartsen, 7 verpleegkundigen en 3

ergotherapeuten aanwezig. Niet alle aanwezige artsen hadden patiënten in WZC Wielant. Bij de tweede registratie was 1 bewoner van de 11 chronische antipsychoticagebruikers overleden. Bij de overige werd niets aan hun medicatie veranderd.

Conclusie: Het psychofarmacagebruik en het antipsychoticagebruik in het WZC Wielant in Ingooigem is vergelijkbaar met de gemiddelde Belgische cijfers afkomstig uit de PHEBE-studie. De indicatie voor chronisch antipsychoticagebruik wordt niet altijd duidelijk in het bewonersdossier genoteerd. De georganiseerde informatieavond voor artsen en verpleegkundigen had niet het verhoopte effect. Bij niemand van de overgebleven 10 bewoners werd het antipsychoticum afgebouwd of gestopt. De reden hiervoor werd niet nagevraagd. Mogelijks speelt de korte tussenperiode een rol, mede met het feit dat deze avond slechts eenmaal georganiseerd kon worden. Verder onderzoek naar verandering van voorschrijfgedrag bij artsen is noodzakelijk.